บทที่ 4

ผลการศึกษาและวิจารณ์ผล

ผลการศึกษาการกระจายของสารหนูในบริเวณชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการและนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้ทำการศึกษา 1). คุณสมบัติทางกายภาพและทางเคมีของพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ และนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด 2). ความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเล ดินตะกอน และสิ่งมีชีวิต พื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ และนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และ 3). ความสัมพันธ์ของความเข้มข้นของสารหนู และปัจจัยสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ บริเวณชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ และนิคมอุคสาหกรรมมาบตาพุด ผลการศึกษาเป็นดังนี้

4.1. คุณสมบัติทางกายภาพและทางเคมีของพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ และนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

พื้นที่เก็บตัวอย่างทั้งสองแห่ง คือ ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ และชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้ทำการศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพและทางเคมีในแต่ละพื้นที่ โดยทำการตรวจวัดในสถานีเก็บตัวอย่างเดียวกับสถานีที่เก็บตัวอย่างน้ำทะเล และดินตะกอน ค่าต่าง ๆ ที่ทำการตรวจวัด มีดังนี้ อุณหภูมิน้ำทะเล, ความเค็ม, pH ของน้ำทะเล, ความเข้มข้น Dissolved oxygen (DO) ในน้ำทะเล, ความเข้มข้น Dissolved organic carbon (DOC) ในน้ำทะเล และปริมาณ Organic matter ในดินตะกอน ได้ผลดังนี้

4.1.1.อุณหภูมิน้ำทะเล

อุณหภูมิน้ำทะเลที่ตรวจวัดได้ในพื้นที่เก็บตัวอย่างทั้งสองแห่งมีค่า เป็นดังนี้ บริเวณชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ มีอุณหภูมิเฉลี่ยของน้ำทะเล เท่ากับ 28.0 ± 0.86 °C และบริเวณชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อุณหภูมิเฉลี่ยของน้ำทะเลเท่ากับ 28.2 ± 0.42 °C (ตารางที่ 4.1) จากอุณหภูมิน้ำทะเลที่ตรวจวัดได้ เมื่ออุณหภูมิเฉลี่ยของน้ำทะเลในทั้ง 2 พื้นที่ศึกษามาเปรียบเทียบกัน พบว่า อุณหภูมิเฉลี่ยของน้ำทะเลในทั้ง 2 พื้นที่ ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

ตารางที่ 4.1 อุณหภูมิน้ำทะเลในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ และชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

พื้นที่เก็บตัวอย่าง	อุณหภูมิน้ำทะเล (°C)	ค่าเฉลี่ย
ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ	26.9-29.5	28.0 ± 0.86
ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด	27.5-28.6	28.2 ± 0.42

4.1.2. ความเค็มของน้ำทะเล

บริเวณชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ มีความเค็มเฉลี่ยของน้ำทะเล เท่ากับ 22.3 ± 6.45 p.s.u. และในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีความเค็มเฉลี่ยของน้ำทะเล เท่ากับ 28.9 ± 0.16 p.s.u. (ตารางที่ 4.2)

จากความเค็มของน้ำทะเลที่ตรวจวัดได้ เมื่อนำค่าความเข้มเฉลี่ยของน้ำทะเลในทั้ง 2 พื้นที่ศึกษามาเปรียบเทียบกัน พบว่า ความเค็มเฉลี่ยของน้ำทะเลในทั้ง 2 พื้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p<0.05$) โดยในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ ค่าความเค็มของน้ำทะเลมีค่าต่ำกว่าพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เนื่องจากลักษณะบริเวณเก็บตัวอย่างในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการเป็นปากแม่น้ำ มีการไหลของน้ำจืดลงสู่ทะเล ทำให้สถานีที่อยู่ใกล้ปากแม่น้ำจะมีค่าความเค็มที่ต่ำกว่าในสถานีที่ห่างออกมา (รูปที่ 4.1) และมีผลให้ความเค็มในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการมีค่าต่ำกว่าความเค็มในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ตารางที่ 4.2 ความเค็มของน้ำทะเลในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ และนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

พื้นที่เก็บตัวอย่าง	ความเค็ม (กรัมต่อลิตร)	ค่าเฉลี่ย
ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ	8.10-27.0	22.3 ± 6.45
ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด	28.7-29.2	28.9 ± 0.16

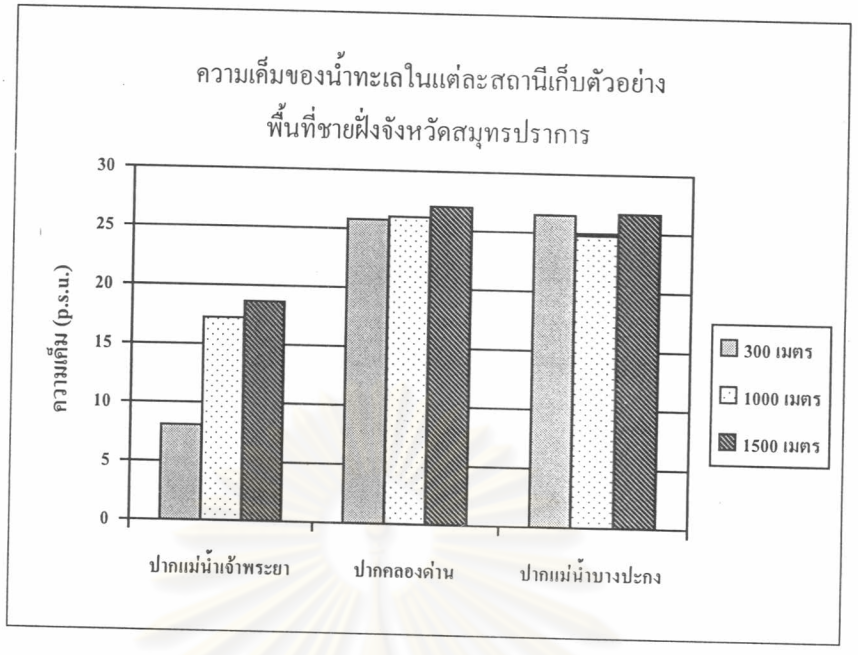

รูปที่ 4.1 ความเค็มของน้ำทะเลในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ

4.1.3. pH ของน้ำทะเล

พื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ มีค่า pH เฉลี่ยของน้ำทะเล เท่ากับ 7.6 $\pm$ 0.14 และในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีค่า pH เฉลี่ย เท่ากับ 8.2 $\pm$ 0.03 (ตารางที่ 4.3) และเมื่อนำค่า pH เฉลี่ยของน้ำทะเลในทั้ง 2 พื้นที่ศึกษามาเปรียบเทียบกัน พบว่า ค่า pH เฉลี่ยของน้ำทะเลในทั้ง 2 พื้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p<0.05$) โดยค่า pH ของน้ำทะเลในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าต่ำกว่าในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ทั้งนี้เนื่องจาก บริเวณนี้ได้รับอิทธิพลจากน้ำจืด ซึ่งมีค่า pH ที่ต่ำ ส่วนในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ความเค็มของน้ำทะเลมีค่าที่ใกล้เคียงกัน คือ มีค่าอยู่ในช่วง 28.7-29.2 p.s.u. ทำให้ค่า pH ในบริเวณนี้มีค่า pH ที่ค่อนข้างคงที่ คือ อยู่ในช่วง 8.2-8.3

ตารางที่ 4.3 ค่า pH ของน้ำทะเลในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการและนิคมอุตสาหกรรรมมาบตาพุด

พื้นที่เก็บตัวอย่าง	ค่า pH	ค่าเฉลี่ย
ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ	7.4-7.7	7.6 $\pm$ 0.14
ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด	8.2-8.3	8.2 $\pm$ 0.03

4.1.4. ความเข้มข้น Dissolved oxygen (DO) ในน้ำทะเล

ความเข้มข้น Dissolved oxygen ในน้ำทะเล พื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ มีความเข้มข้น Dissolved oxygen เฉลี่ย เท่ากับ 4.5 $\pm$ 0.90 มิลลิกรัมต่อลิตร และชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีความเข้มข้น Dissolved oxygen เฉลี่ย เท่ากับ 6.1 $\pm$ 0.38 มิลลิกรัมต่อลิตร (ตารางที่ 4.4)

และเมื่อนำความเข้มข้น Dissolved oxygen เฉลี่ยของน้ำทะเลในทั้ง 2 พื้นที่ศึกษามาเปรียบเทียบกัน พบว่า ความเข้มข้น Dissolved oxygen เฉลี่ยของน้ำทะเลในทั้ง 2 พื้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p<0.05$) โดยในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการจะมีความเข้มข้น Dissolved oxygen ที่ต่ำกว่าในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด สถานีที่พบความเข้มของ Dissolved oxygen ต่ำที่สุด คือ ปากแม่น้ำเจ้าพระยา (รูปที่ 4.2) ทั้งนี้เนื่องจากน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยามีความเข้มข้น Dissolved oxygen ที่ต่ำมาก จากรายงานของฝ่ายคุณภาพแหล่งน้ำ กองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ ในปี 2543 แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างมีความเข้มข้น Dissolved oxygen เท่ากับ 1.6 มิลลิกรัมต่อลิตร (กรมควบคุมมลพิษ, 2544) เมื่อน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาไหลลงสู่ทะเลจึงเป็นผลให้ความเข้มข้น Dissolved oxygen มีค่าที่ต่ำ

ตารางที่ 4.4 ความเข้มข้น Dissolved oxygen ในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ และนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

พื้นที่เก็บตัวอย่าง	ความเข้มข้น Dissolved oxygen (มิลลิกรัมต่อลิตร)	ค่าเฉลี่ย
ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ	4.59 (2.83-5.63)	4.5 $\pm$ 0.90
ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด	6.11 (5.54-6.75)	6.1 $\pm$ 0.38

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

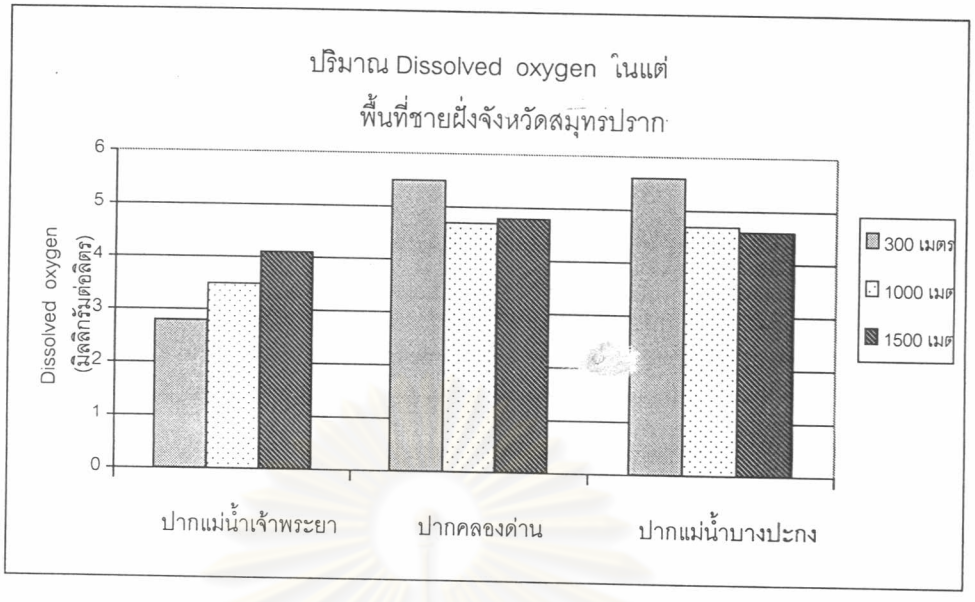

รูปที่ 4.2 ความเข้มข้น Dissolved oxygen ในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ

4.1.5. ความเข้มข้น Dissolved organic carbon (DOC) ในน้ำทะเล

ความเข้มข้น Dissolved organic carbon ในน้ำทะเลที่ตรวจวัดได้ในทั้งสองพื้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p<0.05$) โดยในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการมีค่าที่สูงกว่าในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และมีลักษณะที่สถานีที่อยู่ใกล้ปากแม่น้ำจะมีค่าสูงและลดต่ำลงในสถานีที่ห่างออกมา เนื่องจากตะกอน สารแขวนลอยต่าง ๆ ที่พัดพามากับน้ำในแม่น้ำ (รูปที่ 4.3)

ตารางที่ 4.5 ความเข้มข้น Dissolved organic carbon ในน้ำทะเลพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ และนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

พื้นที่เก็บตัวอย่าง	ความเข้มข้น Dissolved organic carbon (มิลลิกรัมต่อลิตร)	ค่าเฉลี่ย
ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ	0.7-2.0	1.3 ± 0.41
ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด	0.7-1.1	0.8 ± 0.14

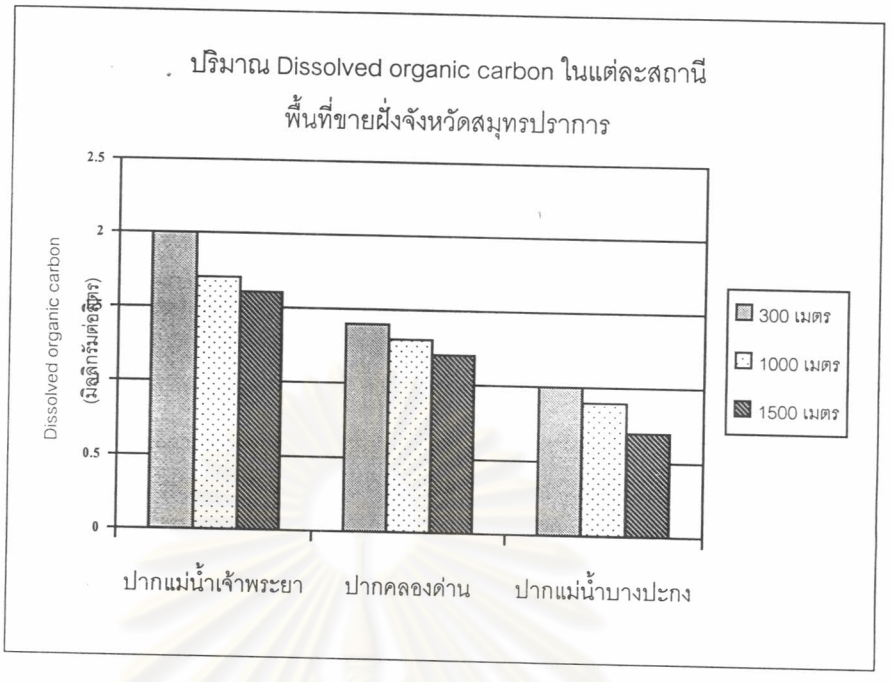

รูปที่ 4.3 ความเข้มข้น Dissolved organic carbon พื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ

4.1.6. ความเข้มข้น Organic matter ในดินตะกอน

ความเข้มข้น Organic matter ในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.8 ± 0.69 % และในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.0 ± 0.67 % (ตารางที่ 4.6)

เมื่อนำปริมาณ Organic matter เฉลี่ย ในทั้ง 2 พื้นที่มาเปรียบเทียบกัน พบว่า ปริมาณ Organic matter เฉลี่ย ในทั้ง 2 พื้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) โดยปริมาณ Organic matter ในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จะมีค่าปริมาณ Organic matter ที่ต่ำกว่าดินตะกอนในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของดินตะกอนในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีลักษณะเป็นโคลนปนทราย แตกต่างกับดินตะกอนในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการจะมีลักษณะเป็นโคลน

ตารางที่ 4.6 ปริมาณ Organic matter ในดินตะกอน พื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ และนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

พื้นที่เก็บตัวอย่าง	ปริมาณ Organic matter (%)	ค่าเฉลี่ย
ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ	1.4-3.3	2.8 ± 0.69
ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด	0.3-2.3	1.0 ± 0.67

4.2. ความเข้มข้นของสารหนูในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ และนิคมอุคสาหกรรมมาบตาพุด

4.2.1. ความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเล

ความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเลในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการและชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้ทำการตรวจวัดที่ระดับความลึก 1 เมตรและ 3 เมตรจากผิวน้ำ พบความเข้มข้นของสารหนูในตัวอย่างน้ำทะเลของแต่ละพื้นที่ ดังนี้

ก. ความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเลในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ

ความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเลนั้นจะทำการตรวจวัดทั้งหมด 9 สถานี แบ่งเป็น ปากแม่น้ำเจ้าพระยาจำนวน 3 สถานี ปากคลองด่านจำนวน 3 สถานี และปากแม่น้ำบางปะกง จำนวน 3 สถานี

ตัวอย่างน้ำทะเลจะทำการวิเคราะห์ความเข้มข้นของสารหนูในรูปของสารหนูละลายน้ำ สารหนูอนินทรีย์ และสารหนูอินทรีย์ ผลการตรวจวัดได้ดังนี้ บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา มีความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูละลายน้ำ เท่ากับ 4.2 ± 0.03 ไมโครกรัมต่อลิตร ความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูอนินทรีย์ เท่ากับ 3.8 ± 0.41 ไมโครกรัมต่อลิตร และความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูอินทรีย์ เท่ากับ 0.4 ± 0.38 ไมโครกรัมต่อลิตร บริเวณปากคลองด่าน มีความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูละลายน้ำ เท่ากับ 4.7 ± 0.31 ไมโครกรัมต่อลิตร ความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูอนินทรีย์ เท่ากับ 4.2 ± 0.40 ไมโครกรัมต่อลิตร และความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูอินทรีย์ เท่ากับ 0.5 ± 0.20 ไมโครกรัมต่อลิตร และบริเวณปากแม่น้ำบางปะกง มีความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูละลายน้ำ เท่ากับ 3.5 ± 0.25 ไมโครกรัมต่อลิตร ความเข้มข้นเฉลี่ยของ

สารหนูอนินทรีย์ เท่ากับ 2.8 ± 0.10 ไมโครกรัมต่อลิตร และความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูอินทรีย์ เท่ากับ 0.7 ± 0.16 ไมโครกรัมต่อลิตร ดังได้สรุปไว้ในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเลบริเวณชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ

จุดเก็บตัวอย่าง	ระยะห่างจากปากแม่น้ำ (เมตร)	ความเข้มข้นของสารหนู (ไมโครกรัมต่อลิตร)			% สารหนูอนินทรีย์
		สารหนูละลายน้ำ	สารหนูอนินทรีย์	สารหนูอินทรีย์	
ปากแม่น้ำเจ้าพระยา	300	4.2	4.3	0.0	100.0
	1000	4.2	3.7	0.5	87.9
	1500	4.2	3.5	0.8	82.2
	เฉลี่ย	4.2 ± 0.03	3.8 ± 0.41	0.4 ± 0.38	90.0 ± 9.09
ปากคลองด่าน	300	4.9	4.6	0.3	94.4
	1000	5.0	4.3	0.6	87.1
	1500	4.4	3.8	0.6	86.5
	เฉลี่ย	4.7 ± 0.31	4.2 ± 0.40	0.5 ± 0.20	89..3 ± 4.40
ปากแม่น้ำบางปะกง	300	3.4	2.8	0.6	82.5
	1000	3.8	2.9	0.9	76.6
	1500	3.3	2.7	0.6	81.4
	เฉลี่ย	3.5 ± 0.25	2.8 ± 0.10	0.7 ± 0.16	80.2 ± 3.14

และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของความเข้มข้นของสารหนูอนินทรีย์ในตัวอย่างน้ำทะเล พบว่า บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา สัดส่วนของความเข้มข้นของสารหนูอนินทรีย์เฉลี่ย เท่ากับร้อยละ 90.0 ± 9.09 บริเวณปากคลองด่าน สัดส่วนของความเข้มข้นของสารหนูอนินทรีย์เฉลี่ย เท่ากับร้อยละ 89.3 ± 4.40 และบริเวณปากแม่น้ำบางปะกง สัดส่วนของความเข้มข้นของสารหนูอนินทรีย์เฉลี่ย เท่ากับร้อยละ 80.2 ± 3.14 จะเห็นได้ว่าสารหนูละลายน้ำนั้นจะอยู่ในรูปของสารหนูอนินทรีย์สูงกว่าสารหนูอินทรีย์ (77.6-100.0%) อย่างไรก็ตาม การศึกษาปริมาณของสารหนูอนินทรีย์นั้น ได้ทำในสภาวะที่เป็นกรด อาจมีสารหนูอินทรีย์ในบางรูปที่สามารถเปลี่ยนรูปมาเป็นสารหนูอนินทรีย์ได้ง่ายปนอยู่ด้วย จึงทำให้สัดส่วนสารหนูอนินทรีย์มีค่าที่สูงมาก

ความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเล พื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ จะมีความเข้มข้นของสารหนูละลายน้ำ และสารหนูอนินทรีย์ ที่บริเวณปากคลองด่าน จะมีค่าสูงที่สุด รองลงมาคือ บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา และต่ำที่สุดคือ บริเวณปากแม่น้ำบางปะกง เมื่อพิจารณาตามเส้นทางการไหลของแม่น้ำแต่ละสาย คลองด่านเป็นคลองที่ไหลผ่านตำบลต่าง ๆ ในท้องที่อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ก่อนที่จะไหลลงสู่อ่าวไทย ซึ่งพื้นที่ที่คลองด่านไหลผ่านส่วนมากจะเป็นพื้นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทำให้มีโอกาสเกิดการปนเปื้อนของสารหนูลงสู่แหล่งน้ำได้สูงกว่าแม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำบางปะกง ที่ไหลผ่านพื้นที่ที่เป็นแหล่งชุมชน

นอกจากนั้นได้ตรวจวัดความเข้มข้นของสารหนูในสารแขวนลอยในน้ำทะเลด้วย โดยได้กรองแยกสารแขวนลอยออกจากน้ำทะเลและนำมาวิเคราะห์ความเข้มข้นของสารหนูในสารแขวนลอย พบว่า บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา มีความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนู เท่ากับ 29.6 ± 3.78 ไมโครกรัมต่อกรัม บริเวณปากคลองด่าน มีความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนู เท่ากับ 26.9 ± 6.79 ไมโครกรัมต่อกรัม และบริเวณปากแม่น้ำบางปะกง มีความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนู เท่ากับ 15.9 ± 2.18 ไมโครกรัมต่อกรัม (ตารางที่ 4.8)

ความเข้มข้นของสารหนูในสารแขวนลอย ในหน่วยไมโครกรัมต่อกรัม ที่บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา และปากคลองด่าน จะมีความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูที่ใกล้เคียงกัน (29.58 และ 26.85 ไมโครกรัมต่อกรัม ตามลำดับ) และมีค่าสูงกว่าบริเวณปากแม่น้ำบางปะกง (15.91 ไมโครกรัมต่อลิตร) แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการดูดยึดของสารหนูกับสารแขวนลอยในน้ำทะเล ที่บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยาจะมีค่าสูงที่สุด รองลงมาคือ บริเวณปากคลองด่าน และต่ำที่สุด คือ บริเวณปากแม่น้ำบางปะกง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.8 ความเข้มข้นของสารหนูในสารแขวนลอย บริเวณชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ

จุดเก็บตัวอย่าง	ระยะห่างจากปากแม่น้ำ (เมตร)	ความเข้มข้นของสารหนูในสารแขวนลอย	
		ไมโครกรัมต่อกรัม	ไมโครกรัมต่อลิตร
ปากแม่น้ำเจ้าพระยา	300	25.9	2.0
	1,000	29.4	2.2
	1,500	33.4	1.7
	เฉลี่ย	29.6 ± 3.78	2.0 ± 0.24
ปากคลองด่าน	300	34.4	1.9
	1,000	24.8	1.6
	1,500	21.3	1.1
	เฉลี่ย	26.9 ± 6.79	1.5 ± 0.45
ปากแม่น้ำบางปะกง	300	18.4	1.9
	1,000	14.9	1.2
	1,500	14.4	1.2
	เฉลี่ย	15.9 ± 2.18	1.4 ± 0.40

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข. ความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเลในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเล บริเวณชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ทำการตรวจวัดทั้งหมด 12 สถานี โดย 11 สถานี จะอยู่ใกล้บริเวณชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และอีก 1 สถานี จะเก็บในจุดที่ห่างออกไปประมาณ 12 กิโลเมตร

ตัวอย่างน้ำทะเลจะเก็บตัวอย่างที่ระดับความลึก 1 เมตรจากผิวน้ำและ 1 เมตรจากพื้นน้ำ ในทั้ง 12 สถานี นำมาวิเคราะห์ความเข้มข้นของสารหนูในรูปของ สารหนูที่ละลายน้ำ สารหนูอนินทรีย์ สารหนูอินทรีย์ พบว่า บริเวณชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูละลายน้ำ ที่ระดับ 1 เมตรจากผิวน้ำและ 1 เมตรจากพื้นน้ำเท่ากับ 4.1 $\pm$ 0.46 และ 3.9 $\pm$ 0.32 ไมโครกรัมต่อลิตร ตามลำดับ ความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูอนินทรีย์ ที่ระดับ 1 เมตรจากผิวน้ำ และ 1 เมตรจากพื้นน้ำ เท่ากับ 3.1 $\pm$ 0.45 และ 2.9 $\pm$ 0.31 ไมโครกรัมต่อลิตร ตามลำดับ ความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูอินทรีย์ ที่ระดับ 1 เมตรจากผิวน้ำและ 1 เมตรจากพื้นน้ำ เท่ากับ 1.0 $\pm$ 0.17 และ 1.0 $\pm$ 0.06 ไมโครกรัมต่อลิตร ตามลำดับ และสถานีเก็บตัวอย่างที่ห่างจากฝั่ง มีความเข้มข้นของสารหนูละลายน้ำ ที่ระดับ 1 เมตรจากผิวน้ำและ 1 เมตรจากพื้นน้ำ เท่ากับ 2.90 และ 3.31 ไมโครกรัมต่อลิตร ตามลำดับ ความเข้มข้นของสารหนูอนินทรีย์ ที่ระดับ 1 เมตรจากผิวน้ำและ 1 เมตรจากพื้นน้ำ เท่ากับ 2.08 และ 2.31 ไมโครกรัมต่อลิตร ตามลำดับ ความเข้มข้นของสารหนูอินทรีย์ ที่ระดับ 1 เมตรจากผิวน้ำและ 1 เมตรจากพื้นน้ำ เท่ากับ 0.82 และ 1.00 ไมโครกรัมต่อลิตร ตามลำดับ ดังได้สรุปไว้ในตารางที่ 4.9

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.9 ความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเลบริเวณชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

จุดเก็บตัวอย่าง	สถานีที่	ความเข้มข้นของสารหนู (ไมโครกรัมต่อลิตร)						% สารหนูอนินทรีย์	
		สารหนูละลายน้ำ		สารหนูอนินทรีย์		สารหนูอินทรีย์		ผิวน้ำ	ใกล้พื้น
		ผิวน้ำ	ใกล้พื้น	ผิวน้ำ	ใกล้พื้น	ผิวน้ำ	ใกล้พื้น		
ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด	1	4.8	-	4.0	-	0.8	-	83.0	-
	2	4.4	4.3	3.7	3.2	0.7	1.0	83.6	75.7
	3	4.1	3.8	3.2	2.7	0.9	1.1	78.0	71.9
	4	5.1	4.6	4.0	3.5	1.2	1.1	77.4	75.8
	5	3.9	3.8	3.2	2.9	0.7	0.9	82.1	75.8
	6	4.3	4.0	3.2	3.1	1.1	0.9	74.5	76.8
	7	3.7	4.0	2.9	2.9	0.7	1.0	78.1	73.6
	8	4.0	3.8	2.8	2.8	1.2	1.0	70.2	74.4
	9	3.6	3.6	2.5	2.5	1.0	1.0	70.7	71.4
	10	3.8	3.6	2.8	2.5	1.0	1.1	73.5	70.5
	11	3.8	3.6	2.8	2.6	1.0	1.0	70.4	72.3
	เฉลี่ย	4.1 ± 0.46	3.9 ± 0.32	3.1 ± 0.45	2.9 ± 0.31	1.0 ± 0.17	1.0 ± 0.06	75.9 ± 4.79	73.8 ± 2.20
จุดที่ห่างจากฝั่ง 12 กิโลเมตร	12	2.90	3.31	2.08	2.31	0.82	1.00	71.9	69.9

- ไม่สามารถเก็บตัวอย่างน้ำทะเลที่ระดับความลึก 1 เมตรจากพื้นน้ำ ได้

จากความเข้มข้นของสารหนูที่ตรวจวัดในน้ำทะเล พบว่า ทั้งบริเวณชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีค่าความเข้มข้นของสารหนูละลายน้ำที่ละลาย ทั้งในระดับความลึก 1 จากผิวน้ำและ 1 เมตรจากพื้นน้ำ สูงกว่าจุดที่ห่างจากชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการปนเปื้อนของสารหนูจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้

นอกจากนั้นยังได้ทำการตรวจวัดความเข้มข้นของสารหนูในสารแขวนลอยในน้ำทะเลด้วย ได้ผลดังนี้ บริเวณชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูละลายน้ำ ที่ระดับ 1 จากผิวน้ำและ 1 เมตรจากพื้นน้ำ เท่ากับ 9.33 และ 14.77 ไมโครกรัมต่อกรัม ตามลำดับ และจุดที่ห่างจากชายฝั่งออกไป มีความเข้มข้นของสารหนูที่ระดับ 1 จากผิวน้ำและ 1 เมตรจากพื้นน้ำ เท่ากับ 8.43 และ 13.43 ไมโครกรัมต่อลิตร ตามลำดับ (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 ความเข้มข้นของสารหนูในสารแขวนลอย บริเวณชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

จุดเก็บตัวอย่าง	สถานีที่	ความเข้มข้นของสารหนูในสารแขวนลอย			
		ไมโครกรัมต่อกรัม		ไมโครกรัมต่อลิตร	
		ผิวน้ำ	ใกล้พื้น	ผิวน้ำ	ใกล้พื้น
ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด	1	8.3	-	1.0	-
	2	5.5	22.5	0.7	2.4
	3	8.7	16.1	0.8	1.4
	4	12.2	15.6	1.7	2.4
	5	12.0	25.1	1.2	1.9
	6	10.6	12.0	1.1	1.3
	7	14.4	20.0	1.1	1.4
	8	7.3	14.6	0.7	0.7
	9	19.9	12.0	1.4	0.9
	10	5.0	11.3	0.6	1.1
	11	7.9	20.0	0.6	1.4
	เฉลี่ย	10.3 ± 4.52	16.9 ± 4.75	1.0 ± 0.39	1.5 ± 0.58
จุดที่ห่างจากฝั่ง 12 กิโลเมตร	12	8.43	13.43	0.61	1.19

- ไม่มีตัวอย่างน้ำทะเลที่ระดับความลึก 1 เมตรจากพื้นน้ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเข้มข้นของสารหนูในสารแขวนลอย แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการดูดยึดสารหนูไว้ ซึ่งในทั้ง 2 บริเวณเก็บตัวอย่าง จะมีค่าที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

ความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเล เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันในทั้ง 2 พื้นที่ศึกษานี้ จะพบว่า ความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูละลายน้ำในทั้งสองพื้นที่นั้นไม่แตกต่างกันทางสถิติ และพบสารหนูในสารแขวนลอย เป็นร้อยละ 30.5 แสดงให้เห็นว่า สารหนูส่วนมากจะอยู่ในรูปของสารหนูละลายน้ำ และการปนเปื้อนของสารหนูจากพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการและนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดมีกิจกรรมที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้ความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเลมีค่าแตกต่างกัน

สำหรับความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูที่ละลายน้ำในทั้งสองพื้นนั้น เมื่อเทียบกับค่าความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเลบริเวณต่าง ๆ ที่มีการศึกษา จะพบว่า ความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเลต่าง ๆ ทั่วโลก จะมีค่าในช่วง 1-2 ไมโครกรัมต่อลิตร และในบริเวณที่มีการปนเปื้อนจากเหมืองแร่และโรงงานอุตสาหกรรม จะมีค่าอยู่ในช่วง 2-8 ไมโครกรัมต่อลิตร (ตารางที่ 4.11) ซึ่งค่าความเข้มข้นของสารหนูที่ตรวจวัดได้ในทั้ง 2 พื้นที่ศึกษา มีค่าที่สูงกว่าค่าความเข้มข้นในน้ำทะเลทั่วไป และมีค่าที่อยู่ในช่วงเดียวกับบริเวณการศึกษาที่มีการปนเปื้อนจากเหมืองแร่และโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความปนเปื้อนของสารหนูในทั้งสองพื้นที่ สำหรับการศึกษาในประเทศไทยในบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ศึกษา พบว่า พื้นที่ที่ทำการศึกษา บริเวณชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าความเข้มข้นของสารหนูแตกต่างกันมาก โดยในพื้นที่ศึกษา บริเวณชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ จะมีค่าที่ต่ำกว่าในพื้นที่เดียวกันและพื้นที่ใกล้เคียง และในพื้นที่ทำการศึกษา บริเวณชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีค่าความเข้มข้นของสารหนูสูงกว่าในพื้นที่เดียวกันที่ได้มีการศึกษาไว้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.11 ความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเลบริเวณต่าง ๆ และในพื้นที่ศึกษา

Location	Sampling period	Concentration (ug/litre)	Sampling details and/ or species
Coastal waters, South Australia*	NS	1.3 (1.1-1.6)	Dissolved; particulate As below limit of detection (0.6 ng/litre)
Coastal waters, south-east Spain*	NS	1.5 (0.45-3.7)	Below surface
Coastal water, Malaysia*	NS	0.95 (0.65-1.8)	0.45 um filtered; 66% arsenate; 33% arsenite
Tammar estuary, UK**	1988	2.7-8.8	Mining and industry influenced
ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ	2541***	<0.1-3.0	
	2544****	<0.25-6.40	
	2545****	<0.25-2.10	เดือนกุมภาพันธ์
ชายฝั่งจังหวัดระยอง	2541***	<0.1	
	2544****	<0.25-4.70	
	2545****	<0.25-2.00	เดือนกุมภาพันธ์
ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด*****	เม.ย. 2541	1.6 ± 0.66	สารหนูละลายน้ำ
	มิ.ย.-ก.ค. 2541	1.5 ± 0.67	สารหนูละลายน้ำ
พื้นที่ศึกษา			
จังหวัดสมุทรปราการ	2544	4.1 ± 0.58	ผิวน้ำ, สารหนูละลายน้ำ
นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด	2544	4.0 ± 0.58	ผิวน้ำ, สารหนูละลายน้ำ

* จาก World Health Organization, 2001

** จาก Smedley and Kinniburgh, 2002

*** จาก กรมควบคุมมลพิษ, 2542

**** จาก ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ, ยังไม่ได้ตีพิมพ์

***** จาก Pollution Control Department, 1999

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อนำค่าความเข้มข้นของสารหนูในทั้งสองพื้นที่มาเปรียบเทียบกับมาตรฐานของสารหนูในน้ำทะเล ซึ่งประเทศไทยยังมิได้กำหนดค่ามาตรฐานของสารหนูในน้ำทะเล มีเพียงค่ามาตรฐานของสารหนูสำหรับแหล่งน้ำผิวดิน (ที่มิใช่ทะเล) ที่กำหนดโดยกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 10 ไมโครกรัมต่อลิตร สำหรับค่ามาตรฐานของสารหนูที่กำหนดโดยประเทศต่าง ๆ (ตารางที่ 4.12) พบว่า ความเข้มข้นของสารหนูที่ตรวจวัดได้ยังไม่เกินค่ามาตรฐานต่ำสุดที่มีการกำหนด (รูปที่ 4.4)

ตารางที่ 4.12 ค่ามาตรฐานสารหนูในน้ำทะเล

เมือง/ประเทศ	ค่ามาตรฐาน (ไมโครกรัมต่อลิตร)	หมายเหตุ
ออสเตรเลีย	50	
ฟลอริด้า	36	Arsenic (tri)
	50	Arsenic (total)
จอร์เจีย	36	
ฮาวาย	69	
อินโดนีเซีย	10	สำหรับการอนุรักษ์และทำประมง
ฟิลิปปินส์	50	
เวียดนาม	10	สำหรับการทำประมง
	50	สำหรับการพักผ่อน และอื่น ๆ

ที่มา : McPherson, C.A., Chapman, P.M., Vigers, G.A. and Ong, K.S., 1999

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I20473317

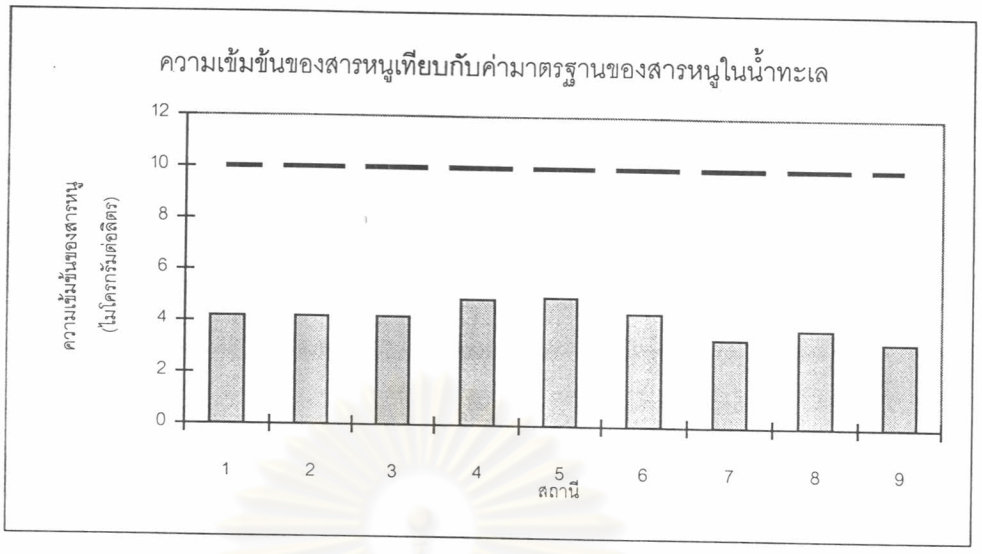

ก.พื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ

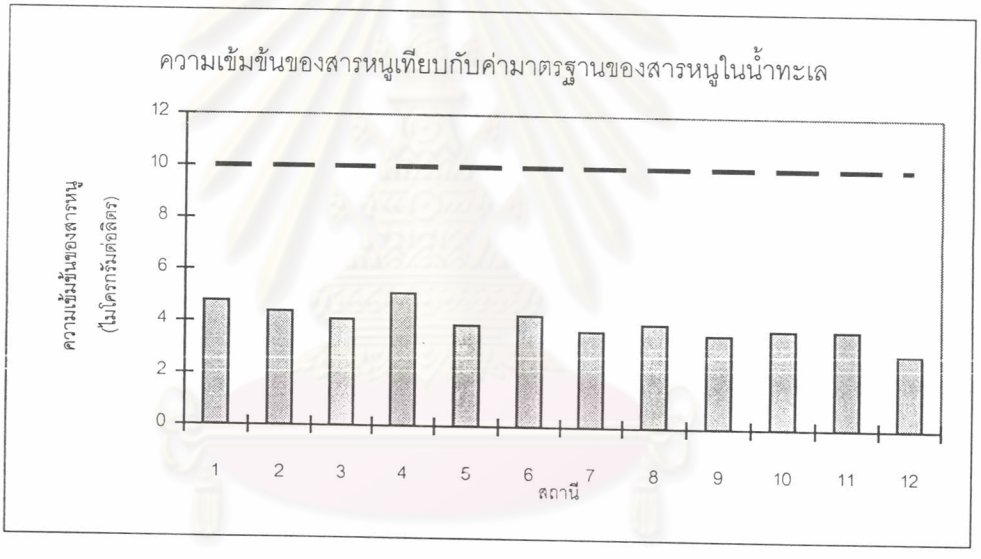

ข.พื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

รูปที่ 4.4 ความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเลเทียบกับค่ามาตรฐานต่ำสุดที่มีการกำหนด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับความเข้มข้นของสารหนูในสารแขวนลอยนั้น เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเข้มข้นของสารหนูในทั้ง 2 พื้นที่ศึกษา พบว่า ความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูในสารแขวนลอยทั้ง 2 พื้นที่ศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p< 0.05$) โดยที่สารแขวนลอยจากน้ำทะเลในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ จะมีค่าสูงกว่าในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการดูดซับสารหนูของสารแขวนลอยพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการมีสูงกว่าสารแขวนลอยในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เนื่องมาจากปริมาณสารอินทรีย์ในน้ำและดินตะกอน พื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าสูงกว่าในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นผลให้ความสามารถในการดูดซับสารหนูของสารแขวนลอยในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการมีสูงกว่า และถ้าพิจารณาความเข้มข้นของสารหนูในสารแขวนลอยในหน่วยไมโครกรัมต่อลิตร เทียบกับความเข้มข้นของสารหนูที่ละลายน้ำ พบว่า ในทั้ง 2 พื้นที่ศึกษา สารหนูในน้ำทะเลจะอยู่ในรูปของสารหนูที่ละลายได้ในน้ำมากกว่าจะดูดซับอยู่กับสารแขวนลอย.

4.2.2.ความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอน

ก. ความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอนพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ

ความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอนนั้น ได้ทำการตรวจวัดทั้ง 9 สถานี เช่นเดียวกับตัวอย่างน้ำทะเล ดินตะกอนที่นำมาวิเคราะห์มี 2 ขนาด คือ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0-67 ไมโครเมตร และขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0-253 ไมโครเมตร พบว่า ที่บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา มีความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูในดินตะกอนขนาด 0-67 และ 0-253 ไมโครเมตร เท่ากับ 10.9 ± 2.34 และ 11.4 ± 4.18 ไมโครกรัมต่อกรัม น้ำหนักแห้ง ตามลำดับ ที่บริเวณปากคลองด่าน มีค่าเท่ากับ 13.2 ± 2.95 และ 15.7 ± 3.71 ไมโครกรัมต่อกรัมน้ำหนักแห้ง ตามลำดับ และที่บริเวณปากแม่น้ำบางปะกง มีค่าเท่ากับ 13.5 ± 4.05 และ 15.6 ± 3.43 ไมโครกรัมต่อกรัม น้ำหนักแห้ง ตามลำดับ (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 ความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอนบริเวณชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ

จุดเก็บตัวอย่าง	ระยะห่างจากปากแม่น้ำ (เมตร)	ความเข้มข้นของสารหนู (ไมโครกรัมต่อกรัม น้ำหนักแห้ง)		%ดินตะกอนขนาด 0-67 ไมโครเมตร
		0-67 ไมโครเมตร	0-253 ไมโครเมตร	
ปากแม่น้ำเจ้าพระยา	300	9.5	8.1	8.5
	1,000	13.6	16.1	25.6
	1,500	9.7	9.9	19.4
	เฉลี่ย	10.9 ± 2.34	11.4 ± 4.18	17.9 ± 8.66
ปากคลองด่าน	300	10.6	19.7	27.0
	1,000	16.4	15.2	30.8
	1,500	12.5	12.4	35.4
	เฉลี่ย	13.2 ± 2.95	15.7 ± 3.71	31.1 ± 4.20
ปากแม่น้ำบางปะกง	300	10.2	18.4	23.7
	1,000	16.2	16.5	20.1
	1,500	12.3	11.8	17.8
	เฉลี่ย	13.5 ± 4.05	15.6 ± 3.43	20.6 ± 3.00

จากความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอนทั้ง 2 ขนาด (0-67, 0-253 ไมโครเมตร) เมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน จะเห็นว่า ความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูในดินตะกอนขนาด 0-67 และ 0-253 ไมโครเมตร ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

ข. ความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอนพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ดินตะกอนที่จะทำการวิเคราะห์ความเข้มข้นของสารหนูนั้น ได้จากสถานีเก็บตัวอย่างเดียวกับน้ำทะเลจำนวน 12 สถานี นำมาทำการวิเคราะห์ 2 ขนาด คือ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0-67 ไมโครเมตร และขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0-253 ไมโครเมตรเช่นเดียวกับพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ที่บริเวณชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูในดินตะกอนขนาด 0-67 และ 0-253 ไมโครเมตร เท่ากับ 9.6 ± 1.92 และ 8.5 ± 3.47 ไมโครกรัมต่อกรัม น้ำหนักแห้ง ตามลำดับ และจุดที่ห่างจากชายฝั่งออกไป มี

ความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอนขนาด 0-67 และ 0-253 ไมโครเมตร เท่ากับ 4.98 และ 2.78 ไมโครกรัมต่อลิตร ตามลำดับ ดังได้สรุปไว้ในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอนบริเวณชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

จุดเก็บตัวอย่าง	สถานีที่	ความเข้มข้นของสารหนู (ไมโครกรัมต่อกรัม น้ำหนักแห้ง)		%ดินตะกอนขนาด 0-67 ไมโครเมตร
		0-67 ไมโครเมตร	0-253 ไมโครเมตร	
บริเวณชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด	1	9.3	7.8	12.1
	2	9.9	11.3	25.6
	3	11.9	10.6	30.1
	4	12.0	12.9	3.2
	5	10.5	10.2	27.1
	6	6.4	4.9	12.7
	7	7.8	2.5	2.8
	8	-	2.9	0.0
	9	-	1.9	0.0
	10	8.8	7.8	32.3
	11	-	1.9	0.0
	เฉลี่ย	9.6 ± 1.92	8.5 ± 3.47	18.2 ± 11.99
จุดที่ห่างจากชายฝั่ง 12 กิโลเมตร	12	4.98	2.78	19.6

- ไม่สามารถร่อนดินตะกอนให้ได้ขนาด 0-67 ไมโครเมตร เนื่องจากดินตะกอนมีทรายมาก

ความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอนทั้ง 2 ขนาด (0-67, 0-253 ไมโครเมตร) เมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน จะเห็นว่า ความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูในดินตะกอนขนาด 0-67 และ 0-253 ไมโครเมตร ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอน จากพื้นที่ศึกษาทั้ง 2 แห่ง พบว่า ความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูในดินตะกอน ขนาด 0-67 และ 0-253 ไมโครเมตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p< 0.05$) โดยความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอนขนาด 0-67 และ 0-253 ไมโครเมตร ในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ มีค่าสูงกว่าในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด แสดงให้เห็นถึงการสะสมของสารหนูในดินตะกอนในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการมีมากกว่า เนื่องจากลักษณะของดินตะกอนในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการมีความเป็นดินโคลนมากกว่า มีปริมาณ Organic matter ในดินตะกอน ทำให้มีความสามารถในการดูดซับสารหนูได้ดีกว่าดินตะกอนที่มีลักษณะเป็นโคลนปนทรายในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ในดินตะกอนขนาด 0-67 ไมโครเมตร จะเป็นส่วนที่เป็น Clay-mineral มีพื้นที่ผิวมากที่สามารถยึดจับกับสารหนูได้ และควรจะมีความเข้มข้นของสารหนูที่สูงกว่าดินตะกอนขนาด 0-253 ไมโครเมตร แต่จากพื้นที่ศึกษาในทั้งสองแห่งนี้ไม่พบความแตกต่างของความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอนในทั้งสองขนาด อาจมีสาเหตุจากปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการยึดจับของสารหนูกับอนุภาคของดินตะกอน เช่น สารอินทรีย์ที่เคลือบอยู่ที่ผิวของอนุภาคดินตะกอน ซึ่งทำให้สารหนูสามารถยึดจับกับอนุภาคของดินตะกอนได้ด้วย

ค่ามาตรฐานสำหรับความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอนของประเทศต่าง ๆ ที่มีการกำหนดขึ้นมา (ตารางที่ 4.15) เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับค่าที่ตรวจวัดได้ในดินตะกอนในทั้ง 2 พื้นที่ศึกษา พบว่า ความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอนยังไม่สูงเกินค่าสูงสุดที่กำหนดไว้ (รูปที่ 4.5)

ตารางที่ 4.15 ค่ามาตรฐานความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอน

ประเทศ		ความเข้มข้นของสารหนู (ไมโครกรัมต่อกรัม น้ำหนักแห้ง)
Florida DEP	SQG-TEL (ค่าต่ำสุด)	7.24
	SQG-PEL (ค่าสูงสุด)	41.6
Hong Kong	Draft SQG-lower	8.0
	Draft SQG-higher	42.0
Australia and New Zealand	Draft ISQG-low	20
	Draft ISQG-high	70

ที่มา : Pollution Control Department, 1999.

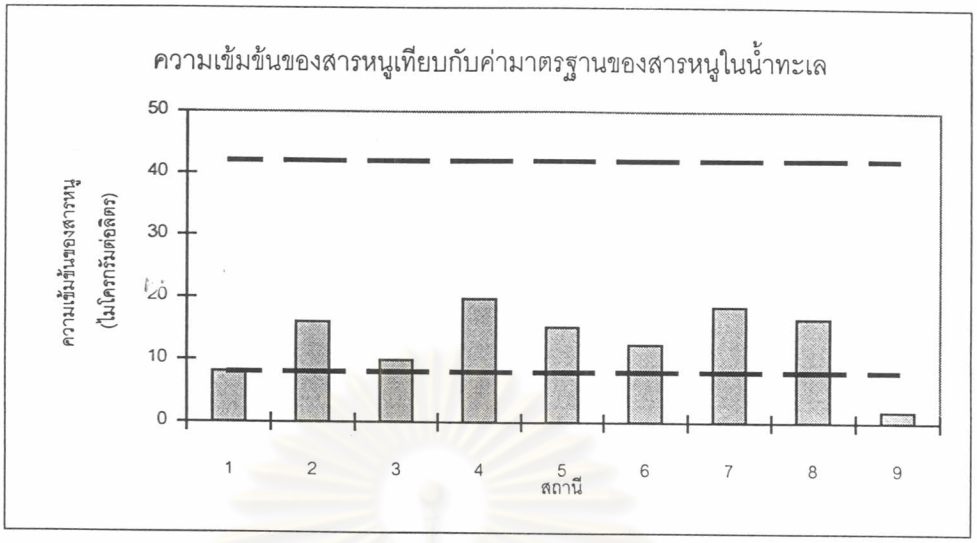

ก.พื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ

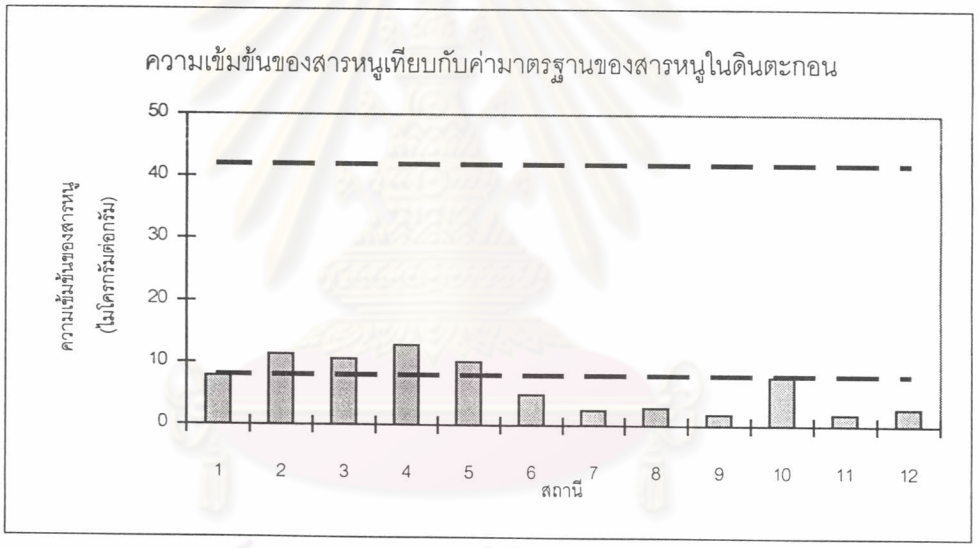

ข.พื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

รูปที่ 4.5 ความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอนเทียบกับค่ามาตรฐาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.3. ความเข้มข้นของสารหนูในปลาและหอย

ตัวอย่างปลาและหอยในแต่ละพื้นที่นั้น ได้จากเรือประมงขนาดเล็กที่จับปลาอยู่ในบริเวณพื้นที่ศึกษาในแต่ละพื้นที่

ก. ความเข้มข้นของสารหนูในปลาและหอยในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ

ปลาและหอยที่นำมาวิเคราะห์ความเข้มข้นของสารหนู คือ

- ปลาทู (*Rastrelliger brachysoma*)
- ปลากุเรา (*Eleutheronema tridactylum*)
- ปลาจวด (*Otolithes ruber*)
- หอยแครง (*Anadara granosa*)
- หอยแมลงภู่ (*Perna viridis*)

ตัวอย่างปลาและหอยนำมาวิเคราะห์ความเข้มข้นของสารหนู พบความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนูในตัวอย่างปลาทู ปลากุเรา ปลาจวด หอยแครง และหอยแมลงภู่ ดังตารางที่ 4.14

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.14 ความเข้มข้นของสารหนูในปลาและหอย บริเวณชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ

ตัวอย่าง	ความยาว (เซนติเมตร)	ความเข้มข้นเฉลี่ยของสารหนู (ไมโครกรัมต่อกรัม น้ำหนักสด)
ปลาทู	15.1-15.6	23.5 ± 2.20 (n=3)
ปลากุเรา	23.5	14.9 (n=1)
	26.4-28.6	18.7 ± 1.96 (n=3)
ปลาจวด	15.0-15.5	13.9 ± 1.05 (n=2)
	18.4-19.0	18.2 ± 1.06 (n=3)
	23.0	20.8 (n=1)
หอยแครง	3.2-3.4	12.18 ± 0.68 (n=5)
	3.7-4.1	12.34 ± 1.01 (n=5)
หอยแมลงภู่	7.0-7.1	17.87 ± 0.34 (n=5)

ข.ความเข้มข้นของสารหนูในปลาและหอย ในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ตัวอย่างปลาและหอยที่นำมาวิเคราะห์ความเข้มข้นของสารหนู คือ

- ปลาทู (*Rastrelliger brachysoma*)
- ปลาทรายแดง (*Nemipterus hexodon*)
- หอยแมลงภู่ (*Perna viridis*)
- หอยกระพง (*Musculus senhousia*)

ตัวอย่างปลาและหอยที่ได้ นำมาวิเคราะห์ความเข้มข้นของสารหนู พบความเข้มข้นของสารหนูในตัวอย่างปลาและหอย ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ความเข้มข้นของสารหนูในปลาและหอยบริเวณชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ตัวอย่าง	ความยาว (เซนติเมตร)	ความเข้มข้นของสารหนู (ไมโครกรัมต่อกรัม น้ำหนักสด)
ปลาทู	16.0-16.9	12.0 ± 1.52 (n=5)
ปลาทรายแดง	17.0-18.5	9.2 ± 2.66 (n=5)
	23.1-23.8	15.5 ± 2.09 (n=6)
	25.5	19.6 (n=1)
หอยแมลงภู่	4.1-4.7	10.4 ± 1.85 (n=2)
	6.0-6.1	13.1 ± 1.22 (n=2)
	7.1	18.6 (n=1)
หอยกระพง	4.5-4.9	18.3 ± 2.01 (n=2)
	6.0-6.3	25.0 ± 1.32 (n=2)

จากความเข้มข้นของสารหนูที่ตรวจวัดได้ในตัวอย่างปลาและหอย แสดงให้เห็นว่า ในตัวอย่างปลาและหอยพบแนวโน้มของการเพิ่มขึ้นของความเข้มข้นของสารหนูตามขนาดของปลาและหอยที่ใหญ่ขึ้น ในทั้งสองพื้นที่ศึกษา

จากการศึกษาการกินอาหาร ลักษณะที่อยู่อาศัยของปลาและหอยที่เป็นตัวอย่างการศึกษา พบว่า ปลาทู (*Rastrelliger brachysoma*) เป็นปลาที่อาศัยอยู่บริเวณผิวน้ำและกลางน้ำ กินสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังและแพลงตอน ปลากุเรา (*Eleutheronema tridactylum*) อาศัยอยู่บริเวณหน้าดินที่เป็นดินโคลน กินลูกกุ้ง ลูกปลา และสัตว์ที่อยู่หน้าดิน ปลาจวด (*Otolithes ruber*) อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่ง กินปลาและสัตว์หน้าดิน ปลาทรายแดง (*Nemipterus hexodon*) เป็นปลาที่หากินบริเวณพื้นท้องทะเลที่เป็นโคลนปนทราย กินสัตว์น้ำที่มีขนาดเล็กกว่า หอยแครง (*Anadara granosa*) อาศัยอยู่พื้นท้องทะเลชายฝั่งตื้น ๆ ที่เป็นโคลน กินสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ หอยแมลงภู่ (*Perna viridis*) อาศัยเกาะตามเสาไม้ กินสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ และหอยกระพง (*Musculus senhousia*) อาศัยอยู่พื้นท้องทะเลที่เป็นโคลนและหลักเสา กินสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก (กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2540) จากลักษณะที่อยู่อาศัยและอาหารของปลาและหอย

แต่ละชนิด จะเห็นได้ว่า ปลากุเรา ปลาจวด ปลาทรายแดง และหอยแครง มีโอกาสได้รับสารหนูจากสัตว์ที่อยู่หน้าดิน และจากดินตะกอน สำหรับปลาทู หอยแมลงภู่ และหอยกระพง จะได้รับสารหนูจากสารหนูที่ละลายน้ำ จากผลการตรวจวัดความเข้มข้นของสารหนูในปลาและหอย ในทั้งสองพื้นที่เก็บตัวอย่าง ไม่พบความแตกต่างของความเข้มข้นของสารหนูที่สะสมในสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในลำดับห่วงโซ่อาหารที่ต่างกัน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Callahan (อ้างใน World Health Organization, 2001) ที่ไม่พบการกระจายของสารหนูไปตามห่วงโซ่อาหารในแหล่งน้ำอย่างมีนัยสำคัญ

สารหนูในสิ่งมีชีวิตในทะเลนั้นส่วนมากเป็นสารหนูอินทรีย์ โดยชนิดที่พบมากที่สุด คือ Arsenobetaine ซึ่งมีความเป็นพิษน้อยมากทั้งต่อสิ่งมีชีวิตเองและผู้บริโภค มีการประมาณว่าสารหนูในอาหารจะมีอยู่ในรูปสารหนูอินทรีย์ 75% และในรูปของสารหนูอนินทรีย์ 25% (กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์, 2545)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3. ความสัมพันธ์ของความเข้มข้นของสารหนู และปัจจัยสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่นำมาหาความสัมพันธ์กับความเข้มข้นของสารหนูนั้น ได้ตรวจวัดในแต่ละพื้นที่เก็บตัวอย่าง ณ จุดเก็บตัวอย่างเดียวกัน ในช่วงเวลาเดียวกับการเก็บตัวอย่างในภาคสนาม ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่พบว่ามีความสัมพันธ์กับความเข้มข้นของสารหนูนั้น ได้แก่ ความเค็ม, ความเข้มข้น Dissolved organic carbon (DOC) ในน้ำทะเล และความเข้มข้น Organic matter ในดินตะกอน

4.3.1.ความเค็ม

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเค็มของน้ำทะเลกับความเข้มข้นของสารหนูในรูปสารหนูละลายน้ำ สารหนูอนินทรีย์ และสารหนูอินทรีย์ พบว่า ความเค็มมีความสัมพันธ์กับความเข้มข้นของสารหนูอนินทรีย์ และสารหนูละลายน้ำ ในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อย่างมีนัยสำคัญ ($p<0.15$) โดยความสัมพันธ์ที่พบจะมีลักษณะ เมื่อความเค็มของน้ำทะเลมีค่าสูงขึ้น ความเข้มข้นของสารหนูอนินทรีย์และสารหนูละลายน้ำจะลดต่ำลง (รูปที่ 4.6, 4.7) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแหล่งของสารหนู ที่มาจากน้ำจืด

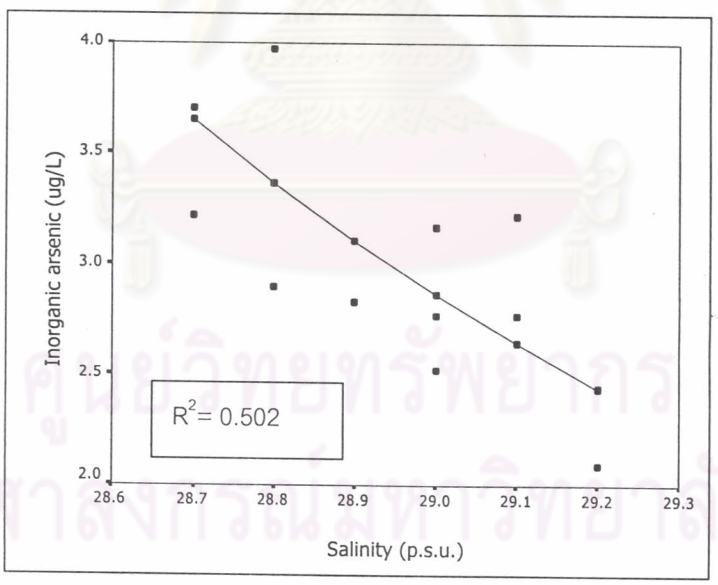

รูปที่ 4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างความเค็มและความเข้มข้นของสารหนูอนินทรีย์ พื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

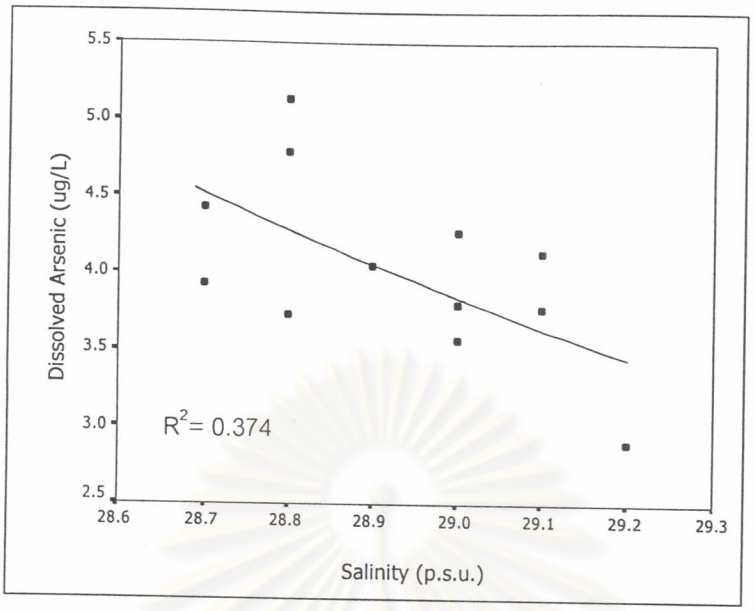

รูปที่ 4.7 ความสัมพันธ์ระหว่างความเค็มและความเข้มข้นของสารหนูละลายน้ำ พื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

4.3.2.ความเข้มข้น Dissolved organic carbon (DOC)

ความเข้มข้น Dissolved organic carbon และความเข้มข้นของสารหนูในน้ำทะเล เมื่อนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์แล้วพบว่า ความเข้มข้น Dissolved organic carbon และความเข้มข้นของสารหนูละลายน้ำ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ($p<0.05$) ในลักษณะ เมื่อความเข้มข้น Dissolved organic carbon เพิ่มสูงขึ้น ความเข้มข้นของสารหนูละลายน้ำจะเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งความสัมพันธ์นี้พบในพื้นที่ชายฝั่งสมุทรปราการ (รูปที่ 4.8) เนื่องจากปริมาณสารอินทรีย์ที่ละลายอยู่ในน้ำทะเลนั้น มีความสามารถในการยึดจับกับสารหนูได้ จึงทำให้สารหนูละลายน้ำเพิ่มสูงขึ้น เมื่อความเข้มข้น Dissolved organic carbon มีค่าสูงขึ้น สำหรับในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดไม่พบความสัมพันธ์นี้ เพราะความเข้มข้น Dissolved organic carbon ในบริเวณนี้มีค่าที่ค่อนข้างคงที่ และชนิดของสารอินทรีย์ที่ละลายน้ำ แตกต่างจากพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีการใช้พื้นที่บริเวณชายฝั่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยด้วย

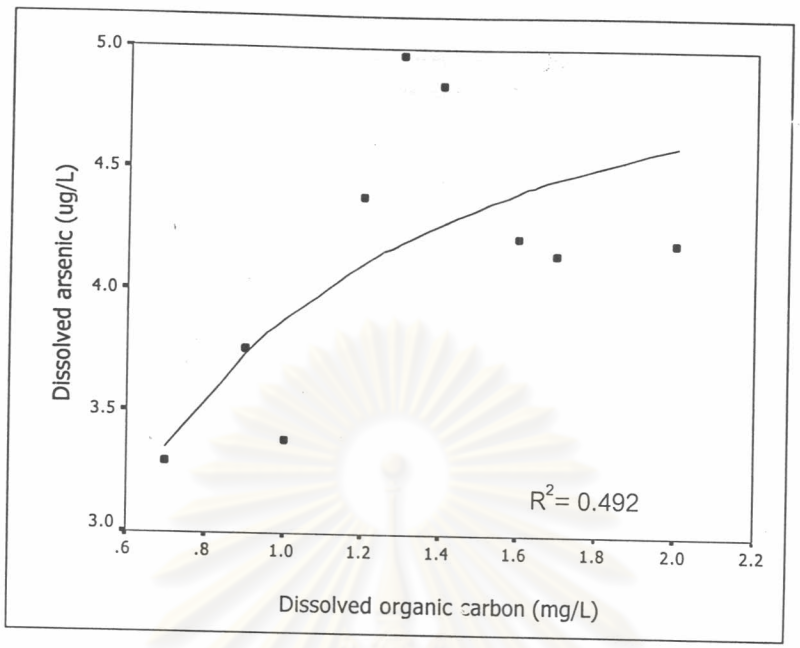

รูปที่ 4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มข้น Dissolved organic carbon กับความเข้มข้นของสารหนูละลายน้ำ พื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ

4.3.6.ปริมาณ Organic matter

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณ Organic matter ในดินตะกอน กับความเข้มข้นของสารหนู พบความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณ Organic matter กับความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอน อย่างมีนัยสำคัญ ($p<0.05$) ในพื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ซึ่งลักษณะของความสัมพันธ์นั้น คือ เมื่อดินตะกอนที่มีปริมาณ Organic matter สูง ความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอนจะเพิ่มขึ้นด้วย (รูปที่ 4.9) เนื่องจากสารอินทรีย์ในอนุภาคของดินตะกอน มีความสามารถในการดูดซับสารหนูไว้กับอนุภาคของดินตะกอนได้ ทำให้เมื่อปริมาณสารอินทรีย์ในดินตะกอนสูงขึ้น ค่าความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอนจึงสูงขึ้นด้วย สำหรับในพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการไม่พบความสัมพันธ์ลักษณะนี้ เนื่องจากปริมาณสารอินทรีย์ในดินตะกอนมีค่าที่ค่อนข้างคงที่ในแต่ละตัวอย่างดินตะกอน

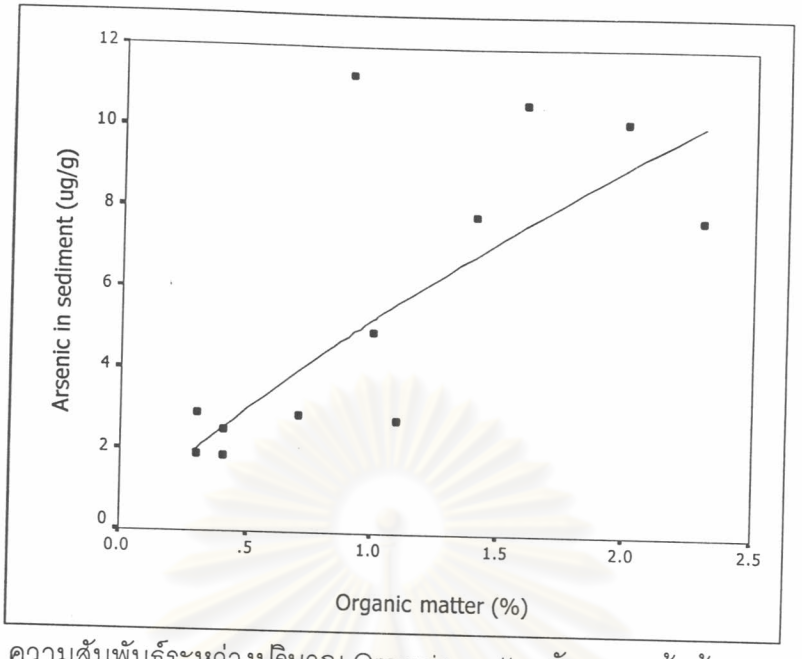

รูปที่ 4.9 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณ Organic matter กับความเข้มข้นของสารหนูในดินตะกอน พื้นที่ชายฝั่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย